

Saksframlegg

PLAN FOR TRONDHEIM KOMMUNALE MUSIKK- OG KULTURSKOLE

Arkivsaksnr.: 09/18039

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

1. Hver elev kan som hovedregel disponere opptil to plasser i Kulturskolen. Ved opptak prioriteres barn og unge uten plass foran de som allerede har et tilbud.
2. Bystyret vedtar å øke brukerbetalingen til kr. 2800 fra 01.08.2009. Fra samme dato foreslås familiemoderasjonen opphevet/endret, familiens netto skattbare inntekt for å få friplass økes fra 150.000 til kr. 250.000.
3. For å bidra til sosial utjevning vil det være riktig å prioritere innsats mot skoler og områder av byen med lav rekruttering. Å rekruttere elever fra andre miljøer enn de som tradisjonelt har funnet veien til ventelistene fører til at den faglige profilen må inkludere andre uttrykksformer enn de som til nå har vært vektlagt.
4. Fagområder som dans, teater og visuelle kunsthøgskoler prioriteres i videre utvikling av skolen.
5. Når det gjelder arealene i sentrum prioriteres det å legge til rette for visuelle kunsthøgskoler, teater/sirkus og dans. Samtidig etableres senterskoler som inkluderer flere uttrykk i alle bydeler (kulturskolesenter).
6. Et Brukerråd erstatter dagens Utvalg. Det bør vurderes en spesiell sammensetning for å reflektere at brukerne er både foreldre, elever, skoler og barnehager, samt kulturlivet.
7. Trondheim kommunale musikk og kulturskole (TKMK) endrer navn til Trondheim kommunale kulturskole.
8. Bystyret vedtar målene som framgår av forslaget til Plan for Trondheim kommunale kulturskole 2009- 2015. Gjennomføring vil bli i tråd med årlige budsjettvedtak.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

1. Innledning, bakgrunn

I denne saken svarer rådmannen på bestillinger Bystyret har gitt de siste par årene. Samtidig legger rådmannen fram et forslag til utvikling av Trondheim kommunale musikk og kulturskole (TKMK)- fram mot år 2015.

Rådmannen legger opp til at TKMK i sterkere grad skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller blant barn og unge. En videre utvikling av skolen krever at det faglige tilbudet utvides og tilpasses nye grupper elever. Samtidig er det viktig å ivareta den høye kvaliteten som tilbys på musikk og overføre erfaringene til andre uttrykk.

Kommunens økonomiske situasjon har gjort det nødvendig å se på hvordan ventelistene kan reduseres fram mot 2011 uten at det medfører økte kommunale utgifter. Brukerbetalingen foreslås økt til kr. 2800,-. Rådmannen foreslår samtidig en begrensning av hvor mange plasser hver elev har rett til.

Familiemoderasjonsordningene foreslås opphevet/endret. Økte inntekter og omprioritering av kommunale midler foreslås kanalisert mot nye elevgrupper for å bidra til sosial utjevning. Dette kan føre til at flere ønsker en plass i kulturskolen og at ventelistene øker. Nye fagområder og andre måter å organisere undervisningen på kan sammen med økt brukerbetaling likevel gjøre det mulig å inkludere flere totalt sett.

Rådmannen foreslår å fortsatt nyttiggjøre seg lokaliteter som ligger i nærmiljøene. Det er samtidig behov for en sentral administrasjon som bør ligge i sentrum. Rådmannen vil se kulturskolens behov for undervisningsarealer i sammenheng med arealbehov for annen kulturvirksomhet. Dette kommer rådmannen tilbake til i plan for kultur som legges fram høsten 09. Når det gjelder status for TKMK`s virksomhet se også Årsmelding 2008 (utrykt vedlegg)

1.1 Bakgrunn

Bystyret har behandlet Trondheim kommunale musikk- og kulturskole ved følgende anledninger de siste årene:

Budsjett 2007 (B-0137/06): Bystyret ber om en sak om utbedring av arealene i Kjøpmannsgt.46

Budsjett 2008 (B-0162/07): Bystyret ber rådmannen vise en opptrappingsplan for hvordan alle som ønsker det kan få en plass i musikk- og kulturskolen innen 2011.

Budsjett 2009 (B-0196/08): Bystyret ber om en sak ”med total gjennomgang av kontingent antall plasser, kvalitet og lokaler for TKMK, og ber om at saken som er under arbeid også inneholder forslag til moderasjonsordninger, friplassordninger etc. Vi ber også rådmannen vurdere endringer i opptaksregler, der barn og unge uten plass prioriteres foran barn som allerede har plass”

Eksisterende rammeplan for Trondheim kommunale musikk- og kulturskole (1998-2005), (B-132/1997) skal erstattes av en ny. Bystyret ble orientert om utviklingen ved TKMK i sak 00/24207, og med denne saken fulgte en justert framdriftsplan for TKMK fram til 2007.

1.2 Om arbeidet med denne saken

Samtidig som spørsmålene over er utredet har det pågått et arbeid med å utvikle ny plan. Et forslag til plan ligger som vedlegg til denne saken. Rektor ved TKMK har sammen med rådmannen ledet planarbeidet. Ledergruppa og ansattrepresentanter har vært involvert i prosessen. TKMK`s utvalg og rektorene i grunnskolen er informert og gitt muligheter til å komme med innspill. Det er etablert et samarbeid med Kulturenheten der målet er å samarbeide og koordinere enhetenes tjenester på en mer hensiktsmessig

Trondheim kommune

måte.

Arbeidstakerorganisasjonene er orientert. Dansemiljøet i byen, DansiT, har levert et forslag som ligger som vedlegg til saken. I april/mai legges saken fram for Kommunalt Foreldreråd for Grunnskolen (KFG). Uttalelse fra Ungdommens Bystyre (UB) ettersendes til komitebehandlingen.

1.3 Nasjonale og lokale føringer

Opplæringslovens § 13-6 pålegger kommunene å ha et kulturskoletilbud som er organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers. Kjernevirksomheten i kulturskolen er rettet mot barn og unge som skal få opplæring i kunstfag. Skoleeier bestemmer selv både omfanget og innholdet i tilbudet.

I stortingsmelding 40, *"Vi små en Alen lange" (1992-1993), om 6-åringer i skolen-konsekvenser for skoleløpet og retningslinjer for dets innhold*, sluttet stortinget seg til en målsetning om at minst 30 % av grunnskoleelevene skal delta i musikkskoletilbud. Selv om flere estetiske uttrykk har blitt inkludert i kulturskolene gjelder målet om 30 % deltakelse fortsatt. Den sittende regjering understreket dette i sin Soria Moria-erklæring.

Norsk kulturskoleråd har utviklet en rådgivende rammeplan for kulturskolene, *På vei til mangfold* (2003). Denne baserer seg på det samme verdigrunnlaget som vi finner i Kunnskapsløftets generelle del, og dermed bygger kulturskolens virksomhet på samme verdigrunnlag som grunnopplæringen. Rammeplanen peker på behovet for samarbeid på skoleleder-, lærer- og elevnivå. Dette finner vi også uttrykt i *Prinsipper for opplæringen* i læreplanverket:

Samarbeidet mellom skolen, kulturskolen, lokale lag, foreninger, og andre i lokalsamfunnet gir barn og unge muligheter til å videreutvikle sine evner og talenter gjennom aktiv deltakelse i kulturelle aktiviteter (Prinsipper for opplæringen, 2006)

Sentralt i arbeidet med ny plan ligger føringer til skoleeier om at kulturskolen skal utvikles til å bli et ressurscenter for skole, barnehage og videregående opplæring. (Nasjonal strategiplan for kunst og kultur i opplæringen, 2006). Gjennomføringen av den kulturelle skolesekken for Trondheim kommune er lagt til TKMK som del av utviklingsstrategien for å oppnå dette, og det er lagt til rette for at denne kan utvides til å gjelde barnehage.

St.meld. nr.39 (2002-2003), *Ei blot til lyst, om kunst og kultur i tilknytning til grunnskolen*, vektlegger et godt samarbeid mellom kulturskolen og resten av grunnopplæringen. Her pekes det på mulighetene til å gjøre kulturskolene til ressurscenter for kunst og kultur i kommunene. Dette er forsterket i strategiplanen *Skapende læring*, (2006) der det blir listet opp en rekke forslag til hvordan dette kan realiseres. Kommunen som skoleeier blir oppfordret til å utvikle kulturskolen i tråd med dette.

Utviklingen kan skje ved å:

- utvikle det tradisjonelle kulturskoletilbudet til å omfatte flere elever og kunstuttrykk
- utvikle samarbeid med skoler, lag og organisasjoner
- utvikle rollen som lokal tilbyder og arrangør av konserter, utstillinger og forestillinger
- utvikle samarbeid med skoleledere for å realisere *Skapende læring*
- sammen med lærerne i skolene medvirke til at elevene når kompetansemålene i læreplaner for ulike fag
- utvikle samarbeidsprosjekter mellom grunnskolen og kulturskolen i estetiske fag og innenfor tverrfaglig undervisning i alle fag
- sambruk og samarbeid om tilgjengelige ressurser
- bidra til at elevene får møte profesjonelle kunstnere og kulturformidlere
- bidra til at Den kulturelle skolesekken benyttes aktivt i undervisningen

Trondheim kommune

1.3.1 Lokale føringer

Store lille Trondheim - mot nye mål, Kommuneplanens strategidel 2001-2012

I kommuneplanens strategidel er følgende nedfelt:

Barn og unge er byens viktigste ressurs (kap. 5 s. 32) Under mål 16: *Trondheim kommune vil styrke barn og unges muligheter til å utvikle sine skapende og kreative sider, bl a gjennom videre utbygging av musikk- og kulturskolen.*

Utdrag fra Økonomiplan 09:

Videreutviklingen av kulturskolen til å bli et ressurscenter for barnehage, grunnskole, videregående skole og lokalt kulturliv vil være en vesentlig del av denne. Samarbeid med andre kommunale enheter som for eksempel Kulturenheten, ivaretas. Utfordringen framover er å inkludere flest mulig elever samtidig som fleksibilitet og høy faglig standard opprettholdes.

2. Status og vurdering

2.1 Elevplasser

TKMK har i prinsippet åpent opptak. Det vil si at alle kan søke om å bli tatt opp som elev uavhengig av ferdigheter. Hver elev kan i dag disponere et ubegrenset antall plasser. Opptak til Lørdagsskolen skjer ved opptaksprøve. De fleste byene har samme praksis, men noen byer har lagt inn begrensninger i antall plasser hver elev kan disponere.

En elevplass er en plass som er tildelt etter søknad om opptak og som forholder seg til gjeldende brukerbetaling. Tilbudet om plass gjelder til plassen sies opp. Dette forutsetter at foresatte støtter aktivt opp om både søkeprosess og betaling. Ikke alle barn og unge har foreldre som har forutsetninger for å gjøre dette.

Mange av TKMK's elever er i tillegg medlemmer i ulike organisasjoner som kor, korps og orkestre. De fleste undervisningstilbud varer hele skoleåret, men enkelte prosjekter begrenses til kortere perioder. Noen mottar individuell undervisning, andre deltar i mindre eller større grupper.

2.2 Utvikling i antall elevplasser og elever fra 2003 til 2008

Tabell 1. Antall elevplasser og elever 2003-2008.

	h-2003	h-2004	h-2005	h-2006	h-2007	h-2008
Antall elevplasser	3767 *)	4344 *)	4174	4165	4255	4240
Antall elever	3354 *)	3750 *)	3574	3487	3563	3404

*) Tallet inkluderer ca 235 elever som tilhørte kulturløft Saupstad; et gratistilbud med ekstra bevilgninger

I budsjettvedtaket for 2004 ble det vedtatt å opprette ca 500 nye elevplasser fra 1.august 2004. Fra 1.august 2005 ca 70 nye plasser og fra 1.august 2007 ytterligere ca 100 nye plasser. En videre opptrapping på nye 200 plasser ble vedtatt fra 1.august 2008, men etter behandling av 1.tertialrapport 2008 ble det pga forverring i økonomien vedtatt å reversere den planlagte opptrappinga. I budsjettet for 2009 er det ikke lagt inn midler til økning i antall elevplasser.

Tabellen viser at selv om antall elevplasser (unntatt kulturløft Saupstad) har økt med ca 700 fra 2003 til 2008, så har ikke antall elever økt med mer enn ca 285 i perioden. Dette indikerer at mange av de elever som allerede har et tilbud får tilgang til flere gjennom de økte plassene. Endringen fra 2007 til 2008 viser at antall elevplasser er stabilt, men at elevplassene i 2008 er fordelt på færre elever enn i 2007. Det kan se ut til å være en økende tendens til at eksisterende elever ønsker undervisning i flere disipliner.

2.3 Tilbud som gis - ventelister

Tabellen nedenfor (pkt. 2.3.2) viser hvordan dagens elever fordeler seg på fagområder samt viser ventelister pr 1.mars 2009. Den gir samtidig en oversikt over hvordan elevene fordeler seg på individuell-

Trondheim kommune

og gruppeundervisning samt fordeling i Lørdagsskolen.

Våren 2009 gir TKMK tilbud om individuell og gruppebasert undervisning i musikk, sirkus, visuelle kunstoffag og teater. For nærmere beskrivelse av fagområdene: se Årsmelding 2008 (utrykt vedlegg)

2.3.1 Tabell 2. Dagens tilbud i TKMK fordelt på fagområder samt ventelister pr.1.mars 2009, antall elever

Fagområde, seksjon	Antall elever	Individuell	Gruppe	Lørdags-skolen	Annet	Venteliste
Strykeinstrumenter	479	131	348	18	27 musikk-barnehage	108
Blåseinstrumenter	1049	322	727	13		33
Bandinstrumenter	520	192	328	6		672
Sang	414	180	234	9		160
Sirkus	99	0	99			8
Tangent	1076	490	586	5	1 harpe 9 spesialgruppe	240
Visuelle kunstoffag	141		141			16
Teater	170					
Sum	3778	1315	2463	51	37	1237

Antall elever med 2 elevplasser er 458 (2008), 68 (2008) elever disponerer mer enn to plasser.

Ventelister

Omtrent 300 av de 1237 som er på venteliste pr 1.mars 2009 har allerede en eller flere plasser.

De fleste som står på venteliste fordeler seg på musikkområdet der det fra før av er flest elever (ca 600 gitar og sang).

På noen disipliner, for eksempel gitar, slagverk og sang kan ventetida være opptil et par år. De fleste andre disipliner på musikkområdet er det cirka et års ventetid på, men dette varierer. Når det gjelder teater og visuelle kunstoffag er det stort sett noen ledige plasser som kan fylles opp fortløpende avhengig av hvor fleksible søkerne er.

2.3.2 Talentutviklingstilbud Lørdagsskolen

Lørdagsskolen ved TKMK er et undervisningstilbud til viderekommende elever med særlige forutsetninger innen musikk. Totalt 52 elever, derav 10 fra andre kommuner/fylker i Midt-Norge deltok i høstsemesteret. All undervisning foregår i Olavskvartalet. Elevene får et utvidet undervisningstilbud som inkluderer individuell veiledning på instrument, teori og hørelære, deltakelse i ensemble og Lørdagsskonserter. Omtrent halvparten av de som søker Lørdagsskolen får tilbud om plass etter opptaksprøve.

2.4 Vurdering av opptakskriterier

Det finnes flere faglige begrunnelser for at en elev bør få anledning til å disponere flere elevplasser. Blant annet gjelder at når en elev spiller et instrument kan det faglige utbyttet mer enn fordobles om eleven får tilbud om å delta i en større samspillgruppering. Dette gjelder for eksempel all bandaktivitet, kammermusikk og andre ensembler. For å delta i en av disse gruppeaktivitetene må det søkes om plass og betales skolepenger etter gjeldende satser. For å utnytte ressursene best mulig er det nødvendig å ha opptakskriterier som gjør det mulig å sette sammen funksjonsdyktige grupper. Det betyr at alder, nivå,

Trondheim kommune

ønske om undervisningssted og tidspunkt vil ha betydning for opptaket.

Det er naturlig at barn og unge ønsker å prøve ut flere fagområder. Samtidig er det slik at når noen allerede er en del av miljøet ved skolen er det lettere å søke om opptak på andre uttrykk. Dagens ordning mht adgang til å disponere ubegrenset antall plasser kan oppleves urettferdig for de som står i kø for å komme inn. Rådmannen foreslår derfor at hver elev kan disponere inntil to elevplasser. Antall plasser utover to kan tildeles etter helt spesielle kriterier.

2.5 Økonomi

2.5.1 Budsjett

Tabell 3. Netto- og bruttobudsjett TMKM 2003-2009, mill kroner

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nettobudsjett (kommunal utgift)	19,8	26,7	30,9	31,3	33,8	36,6	34,7
Bruttobudsjett (aktivitetsnivået)	33,5	38,0	42,1	42,7	45,4	48,6	49,9

Fra 2003 til 2009 har nettobudsjettet økt med 14,9 millioner kroner. Den reelle økningen, unntatt lønnsoppgjør, overgang fra øremerket tilskudd til rammetilskudd i 2004 og andre tekniske endringer, utgjør 8 mill kroner. Reell økning består av at i tre av disse årene (h-04, h-05 og h-07) ble det vedtatt en budsjettøkning på til sammen 6,3 mill kroner for å øke antall elever og økt areal 2007/2008 (Kjøpmannsgt.46) medførte 1,6 mill kroner i økt budsjett til husleie. Oversikten over antall elevplasser gjenspeiler budsjettøkningen; det vil si en økning på ca 700 elevplasser fra 2003 til 2008. Når netto kommunal utgift reduseres med 1,9 mill fra 2008 til 2009 skyldes det forslaget om økt brukerbetaling som behandles i forbindelse med revidert budsjett 2009.

Kulturskolen har gjennom egne prosjektmidler fra blant annet Kulturskolerådets prosjekt Kreativt OppvekstMiljø (KOM) og Den kulturelle skolesekken (DKS) utstrakte samarbeid med 21 grunnskoler og 4 barnehager. Prosjektene utforsker ulike samarbeidsmodeller og tilpasses storbyens utfordringer. Dette er pilotprosjekter i nasjonal målestokk. Grunnskoleelever og barnehagebarn som deltar i disse prosjektene inkluderes ikke i kulturskolens elevtallstatistikk. Derimot går prosjektmidlene inn i brutto inntektsgrunnlag for TKMK. Dette er en vesentlig del av kulturskolens oppgave når det gjelder å være et ressurscenter.

2.5.2 Nøkkeltall

I det følgende vises utvalgte nøkkeltall fra Kostra.

Tabell 4. Andel netto driftsutgifter for årene 2002-2008 for Trondheim samt gjennomsnittet i ASSS-kommuner ekskl. Oslo i 2008.

	Gjennomsnitt ASSS 2008 ekskl Oslo	Tr.h 2008	Tr.h 2007	Tr.h 2006	Tr.h 2005	Tr.h 2004	Tr.h 2003	Tr.h 2002
Netto driftsutgifter til musikk- og kulturskoler, i % av samlede netto driftsutgifter i kommunen	0,6	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5
Netto driftsutgifter musikk- og kulturskoler, per innbygger, i kr	189	237	219	195	192	163	127	111
Netto driftsutgifter til musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år, i kr	1470	2007	1807	1582	1528	1273	983	862

ASSS = Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner; består av Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Kristiansand, Tromsø, Sandnes, Drammen, Bærum, Fredrikstad.

Trondheim kommune

Tabell 5. Netto driftsutgifter pr elev i 2007 og 2008, i tusen kroner

Netto driftsutgifter per elev	2007	2008
Fredrikstad	12 240	10 554
Bærum	13 066	13 367
Oslo	6 759	5 966
Drammen	14 813	18 103
Kristiansand	9 522	10 664
Sandnes	10 706	12 115
Stavanger	9 524	10 818
Bergen	7 164	7 489
Trondheim	10 131	11 738
Tromsø	8 896	8 473
ASSS, ekskl. Oslo og Trondheim	9 371	9 941

Elevtall er hentet fra GSI-statistikk pr 1.oktober. Det tas forbehold mht om elever registreres på samme måte i de ulike kommuner, dvs registreres kun elever i kjernevirksomheten (kulturskolens egne elever) eller er også elever i frivillige lag og organisasjoner som får dirigenthjelp fra kulturskolen/ elever i grunnskolen som får lærerhjelp fra kulturskolen med i elevtallet som meldes inn.

I forhold til gjennomsnittet for ASSS-kommunene bruker Trondheim relativt mer ressurser til musikk- og kulturskoler, jfr tabell 4 som er uavhengig av elevtall registrerte elevtall. Netto driftsutgifter til musikk- og kulturskolen i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter er i 2008 0,8 %, mens gjennomsnittet i de andre kommunene er 0,6 %. Netto driftsutgifter pr innbygger, pr innbygger 6-15 år og pr elev er også høyere enn gjennomsnittet i de andre storbyene. Nettokostnad (kommunal utgift) pr elev - forbehold om sammenlignbare elevtall - utgjør kr 11 738 pr år som er 18 % over gjennomsnittet i ASSS-kommunene. Dette har sammenheng med lav brukerbetaling, gode moderasjonsordninger og at relativt flere barn enn i sammenlignbare kommuner får opplæring. Dersom Trondheim også regner med elever i kor korps og orkestre som får dirigenthjelp fra TKMK, og prosjektsamarbeid med grunnskolen blir elevtallet i Trondheim 6489, som gir en netto driftsutgift pr. elev på kr. 6157. Det igjen betyr 38 % under gjennomsnittet i ASSS-kommunene. Tabell 6 viser at 11 % av Trondheims innbyggere mellom 6-20 år er elever i TKMK. Gjennomsnittlig dekningsgrad i ASSS-kommunene er 9,8 %. Dette viser at Trondheim prioriterer musikk- og kulturskoletilbudet relativt høyt i forhold til andre storbyer, men er på nivå med Stavanger og Bergen.

Tabell 6. Dekningsgrader i 2007 og 2008, i prosent: Antall elever i musikk- og kulturskolen ifht antall innbyggere 6-20 år

	Tr.h	Fr.st	Bær	Oslo	Dram	Kr.s	Sandn	Stav	Berg.	Tromsø
2008 (snitt 9,8)	11,0	3,5	6,8	6,6	5,2	8,3	9,9	11,7	11,4	17,8
2007 (snitt 9,4)	11,6	3,0	6,7	5,1	5,2	8,2	10,3	11,5	11,1	14,7

TKMK er av de musikk- og kulturskolene med høyest antall elever pr. lærer; 72 elever pr lærer. Oslo har 61 elever pr lærer, Stavanger 60, Bergen 64 og Tromsø 72. Dette er tall som bare gjelder musikkområdet,

Trondheim kommune

og mye tyder på at Trondheim er spesielt god på gruppeorganisering av opplæringen på dette området. Det er vanskelig å foreta en reell sammenligning av antall årsverk med andre kommuner da det er ulik praksis i registrering av årsverk i de enkelte kommuner; bl a om registrerte årsverk kun omfatter kjernevirksomheten (årsverk som går direkte til opplæring) eller om de omfatter årsverk utenfor kjernevirksomheten slik som salg av tjenester til kor, korps- og orkester samt salg av tjenester til andre kommuner, til andre undervisningsinstitusjoner og til andre avdelinger i Trondheim kommune. Profilen på hvilke typer tilbud de enkelte kommuner tilbyr, påvirker også årsverk pr elev da større omfang av individuelle tilbud kontra gruppetilbud er mer kostbart.

Konklusjon/oppsummering:

Rådmannen presiserer at Kostratallene gir et usikkert sammenligningsgrunnlag fordi innrapporteringen gjennom GSI varierer mellom byene. TKMK har høy dekningsgrad samtidig som det er høyt antall elever pr. lærer, altså utnyttes ressursene til kulturskolen på en god måte. Når dette ikke kommer fram av tilgjengelig tallmateriale er det fordi TKMK kun har rapportert inn aktivitet innenfor kjernevirksomheten. Rådmannen foreslår at hver elev kan disponere inntil to elevplasser. Antall plasser utover to kan tildeles etter helt spesielle kriterier. Barn og unge som ikke har plass bør prioriteres foran de som allerede er elever. Rådmannen mener at man bør tilstrebe en så fleksibel organisering av kulturskolens tilbud at ventetida blir kortest mulig. Det kan medføre at søkere får tilbud om kurs av kortere varighet inntil ordinær elevplass kan tilbys.

Kulturskolen må forsøke å tilpasse det faglige tilbudet, og omfanget av dette, til det elevene etterspør. Samtidig ser man at etterspørselen påvirkes av populærkultur, som er lett synlig og tilgjengelig. For å bidra til faglig utvikling av skolens samlede tilbud mener rådmannen det er viktig å tenke langsiktig når det gjelder utvikling av fagområdene. Det må derfor også prioriteres å opprette/ opprettholde tilbud på områder det ikke er sterk søkning til.

3. Kvalitet i musikk- og kulturskolen - TKMK

TKMK ble i 2006 oppnevnt av Kunnskapsdepartementet som en av landets to første Demonstrasjonskulturskoler. I begrunnelsen skriver departementet:

”Kulturskolen (TKMK) er landets største med lange tradisjoner. Den har vært en foregangskulturskole, blant annet gjennom et vedvarende utviklingsarbeid. Skolen utmerker seg med sin bredde innen kunstfagene og med et regionalt tilbud til barn og unge med spesielle forutsetninger for musikk (” Lørdagsskolen”). Kulturskolen er et kompetansesenter for grunnskolen, fritidskulturlivet og ulike kulturinstitusjoner. Kulturskolen medvirker i flere internasjonale prosjekter, og har en sentral rolle i det lokale arbeidet med Den kulturelle skolesekken”

Kvalitet i kulturskolen er på lik linje med annen undervisningskvalitet vanskelig å måle. I Rammeplanen, *På vei til mangfold* (Kulturskolerådet, 2003) beskrives kulturskolens formål og oppgaver. Kulturskolen skal gi et bredt og kvalitativt godt tilbud om undervisning i kunstfag til alle interesserte. Kjernevirksomheten i kulturskolen er gjerne individuelt tilpasset, kontinuerlig og langsiktig opplæring. Undervisningen organiseres i små grupper og noen ganger individuelt. Det sosiale fellesskapet og det å skape trivsel og tilhørighet vektlegges. Hvilken kvalitet som tilbys henger blant annet sammen med lærertettheten, og denne vil variere mellom fagområdene. Det må i denne sammenheng presiseres at det også er viktig å nå fram til det enkelte talent.

Kulturskolen er å definere som skole som skal støtte opp om og bidra til utvikling av øvrig fritidskulturliv som korps, kor, skoleorkestre, teaterlag, kunstforeninger med mer. Det er viktig å presisere at kulturskolen skal være et supplement til og tilbud om fordypning utover den undervisningen i estetiske fag som grunnskolen har ansvaret for.

Trondheim kommune

Tilbudet om talentutvikling gjennom Lørdagsskolen har rekruttert mange til det profesjonelle musikkmiljøet og til landets høyeste utdanninger i musikk. Trondheimssolistene er et eksempel på at rekrutteringen til det profesjonelle kulturlivet har sitt utspring i TKMK. Samlokaliseringen med NTNU i Olavskvartalet er av stor betydning for rekruttering til høyere musikkfaglige utdanninger. TKMK har i mindre grad etablert et tilbud i tilknytning til kunst og designmiljøene som også er en del av NTNU. Det er innledet et samarbeid med Dronning Mauds Minne Høgskolen (DMMH) gjennom utviklingen av prosjektet KOM!. Skolen har inngått partnerskapsavtale med Program for Lærerutdanning (PLU) på lik linje med grunnskoler.

4. Sosial utjevning

Regjeringen har i St.meld. nr 16 ... *og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring* (2006–2007) presentert en politikk for å styrke utdanning som verktøy for sosial utjevning, og i Nasjonal strategi for å utjevne sosiale forskjeller påpekes følgende om kulturskoler:

”Et åpent og inkluderende kulturskoletilbud med plass for alle som ønsker opplæring, vil fjerne forskjeller ved å gi rom for flere til å utvikle viktige sider ved seg selv.”(St.meld. nr. 20 Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller, 2006-2007)

Sammenlignet med andre land, er det i Norge store prestasjonsforskjeller mellom skoleelevene, og Norge er et av de landene der familiebakgrunn har størst betydning. Unescoundersøkelsen ”The wow-factor” (Anne Bamford, 2006) viser at god opplæring i kunst og kulturfag gir positiv effekt når det gjelder læringsutbytte i andre fag. Kunst og kultur har dessuten en egenverdi som er nødvendig for utvikling av hele mennesker. Det er derfor viktig at alle elever får mulighet til å delta i kulturskolen om de har interesse for det.

Kulturskolen skal ha et åpent opptak, dvs at det ikke skal være opptaksprøve for å bli tatt inn som elev. Alle som ønsker det skal ha muligheten til å nyttiggjøre seg tilbudet uavhengig av familieøkonomi, sosial status, etnisk eller kulturell tilhørighet. Kulturskolen skal inkludere og videreutvikle talenter og gjennom det rekruttere til høyere utdanninger. For å realisere dette er det nødvendig å inkludere flest mulig elever. Barn i førskolealder er en viktig målgruppe som TKMK fram til nå ikke har hatt anledning til å prioritere i særlig grad. Det samme gjelder barn fra etniske minoriteter og elever med behov for spesielt tilrettelagt undervisning.

Å bli elev i kulturskolen forutsetter at foreldre aktivt oppsøker tilbudet, støtter opp om det faglige og kan betale skolepenger. I en oversikt over hvilke grunnskoler som rekrutterer elever til TKMK (uttrykt vedlegg) framgår det at det er store forskjeller mellom skoler og bydeler. Mens 34,9 % av elevene på Singsaker skole er elever i kulturskolen, deltar bare 1,7 % av elevene på Saupstad skole. En forholdsvis høy andel av elevene rekrutteres fra de private skolene. Birralee topper lista med 39,6 % deltakelse. Gjennomsnittet for Trondheim er 15,8 %.

Konklusjon:

For å bidra til sosial utjevning vil det være riktig å prioritere innsats mot skoler og områder av byen med lav rekruttering. Å rekruttere elever fra andre miljøer enn de som tradisjonelt har funnet veien til ventelistene kan medføre at den faglige profilen må inkludere andre uttrykksformer enn de som til nå har vært vektlagt.

5. Brukerbetaling og opptrapping av elevplasser

5.1 Brukerbetaling Trondheim Kommunale musikk- og kulturskole

Tidligere var det et krav fra statens side at skolepengesatsen i musikk- og kulturskolene ikke skulle overstige kr.1 600 pr. elevplass. Dette kravet falt bort da det øremerkede tilskuddet ble innlemmet i rammetilskuddet fra 1.januar 2004. Satsen for brukerbetaling på kr.1 600 pr år er i Trondheim kommune

Trondheim kommune

ikke justert siden 1993. Kr.1 600 i 1993 tilsvarer ca kr.2 500 i 2008. Samtlige av ASSS-kommunene har - og har hatt - en sats som er langt høyere enn kr.1 600. (se tabell 7)

Tabell 7. Brukerbetalingssatser musikk- og kulturskoler i ASSS-kommunene 2008 og 2009

	2007	2008	Moderasjoner
Fredrikstad	2 000	2 400	Friplassordning/søskenmoderasjon
Bærum	3 180	4 000	Moderasjoner i 08, ikke i 2009
Oslo	2 882	2 882	Ikke moderasjonsordninger
Drammen	2 500	3 500	Ikke moderasjonsordninger
Kristiansand	2 500	2 700	Ikke moderasjonsordninger
Sandnes	2 500	2 500	Ikke friplassordn, men søskenmod
Stavanger	2 980	2 980	Ikke moderasjonsordninger
Bergen	2 350	2 350	Ikke moderasjonsordninger
Trondheim	1 600	2 100	Friplassordning/søskenmoderasjon
Tromsø	1 915	1 995	Friplassordning/søskenmoderasjon
ASSS, ekskl. Oslo og Trondheim	2 534	2 811	

Satsen for brukerbetaling på kr.1600 ble for 1.halvår 2009 justert opp til et nivå tilsvarende en årskontingent på kr.2100. Gjeldende retningslinjer for søskenmoderasjoner og moderasjoner på økonomiske grunnlag ble videreført for første halvår 2009. Bystyret tok ikke stilling til moderasjonsordningene for 2.halvår 2009, og det vil bli vurdert i det følgende.

Gjennomsnittlig brukerbetaling i ASSS-kommunene er i 2009 ca kr.2 800 pr mnd, og det er i rådmannens forslag til revidert budsjett foreslått at satsen økes ytterligere opp til gjennomsnittet i ASSS, dvs kr.2 800 pr år.

En økning av kontingenten med kr.225 pr år fra rådmannens opprinnelig foreslåtte kr.2575 medfører økte inntekter på 0,45 millioner kroner for høst 2009 med en helårsvirkning på 0,9 millioner kroner i 2010. Disse økte inntektene foreslås brukt som tiltak for inndekning av merforbruket 2008, jfr egen sak. Med en brukerbetaling på kr.2 800 pr år er reell økning fra vår til høst i 2009 for brukerne kr.700 (helårsvirkning).

5.2 Moderasjonsordninger, friplasser

Familiemoderasjon

Ingen familie betaler i dag for mer enn 2,5 elevplass, uansett hvor mange elevplasser familien disponerer i TKMK.

Friplass

Det kan i dag søkes om friplass ved TKMK når netto skattbar inntekt for familien er inntil kr. 150.000 pr år. Bekreftelse på skatteklasser og ligningsattest for 2 år tilbake må vedlegges søknaden som sendes inn. Hvis situasjonen er endret etter dette må det dokumenteres.

5.3 Vurdering av moderasjonsordninger gjeldende fra 1.august 2009

For familier som har en elevplass i TKMK finansierer kommunen ca kr.10 000 av plassen. Det finnes i dag eksempler på familier som har tre barn i TKMK som hver har to plasser, dvs familien disponerer seks

Trondheim kommune

plasser. Uavhengig av inntekt betales det kun for 2,5 plasser, det vil si at familien får 3,5 gratisplasser; noe som gjør at ca kr.67 000 finansieres av kommunen for seks plasser i stedet for ca kr.60 000 dersom de betaler kontingent for alle seks plassene. Når dette ses i sammenheng med at det er store forskjeller mellom skoler og bydeler som rekrutterer elever til TKMK, mener rådmannen at det er grunnlag for å vurdere om ordningen er en riktig prioritering av kommunale midler. Det kan se ut som om det er den økonomisk sett mest ressurssterke delen av trondheimsbarna som opptar de fleste plassene. I det som følger vurderes ulike alternativ til dagens moderasjonsordning:

Alternativ 1

Det foreslås å oppheve familiemoderasjonsordningen, og i stedet etablere ordninger som bedre kan bidra til sosial utjevning.

Konsekvens i brukerbetaling pr år av bortfall av familiemoderasjon og økning i årskontingent fra dagens sats kr.2 100 til kr.2 800 for en familie som disponerer x antall plasser:

- 2 plasser: Med dagens sats: kr. 4 200
Med ny sats: kr. 5 600
- 3 plasser: Betaler i dag: kr. 5 250
Uten familiemoderasjon dagens sats: kr. 6 300
Uten familiemoderasjon ny sats: kr. 8 400
- 6 plasser: Betaler i dag: kr. 5 250
Uten familiemoderasjon dagens sats: kr. 12 600
Uten familiemoderasjon ny sats: kr. 16 800

Antall plasser utover 2,5 plasser pr familie som det i dag ikke betales for i TKMK er ca 515 plasser.

Med dagens nivå på brukerbetaling (kr 2100 pr år) utgjør det å oppheve familiemoderasjonsordningen ca 1,1 mill kroner i økte inntekter som foreslås brukt til å etablere nye tilbud i TKMK. Å øke brukerbetalingen kan føre til at noen ikke søker opptak, og også at elever som disponerer flere plasser vil si opp disse. Dette vil kunne frigjøre plasser til nye elever, men er samtidig noe som bør følges nøye med tanke på konsekvenser for det faglige tilbudet.

Inntektsgrensen for å få friplass ble 1.januar 2004 endret fra kr.120 000 til kr.150 000 og har siden da vært uendret. Kun 30 familier har friplass på dette grunnlag i dag. For i større grad fange opp flere med lav inntekt foreslås det at grensen for netto skattbar inntekt for å få friplass heves til kr.250 000 pr familie. Det anslås at det da vil bli en økning på ca 50 plasser som vil komme under friplassordningen. Dette koster ca 0,1 mill kroner som finansieres av økte inntekter som følge av opphør av familiemoderasjonsordningen.

Alternativ 2

Alternativ til å oppheve all form for familiemoderasjon er å ha en moderasjonsordning som gir 50 % reduksjon i betaling for kun en plass for barn nr 3 og utover.

Dette kan illustreres som følgende med dagens betalingssats på kr.2 100 pr år:

Antall plasser	Barn 1	Barn 2	Barn 3	Barn 4
1.plass	2100	2100	1050	1050

Trondheim kommune

2.plass	2100	2100	2100	2100
3.plass	2100	2100	2100	2100

Hvor mye denne form for moderasjonsordning gir i mindreinntekt er vanskelig å anslå.

Alternativ 3

Å innføre ulike nivå for brukerbetaling avhengig av familiens inntekt kan også være en alternativ måte å differensiere på for oppnå større grad av sosial utjevning. I Asker kommune ble brukerbetalingen økt til over kr 6000 avhengig av familiens inntekt. Erfaringene fra Asker er at dette ikke virker målrettet nok bl a som følge av skattesystemet, de har derfor gått bort fra ordningen. Rådmannen vil heller ikke tilråde et slikt system som er svært byråkratisk krevende å håndtere.

5.4 Forslag til omdisponering av økte inntekter (ca 1 mill.)

Med økt inntekt som følge av opphør av familiemoderasjoner anbefaler rådmannen at TKMK bruker noe av disse merinntektene til å sette i gang tilbud som bør være gratis for deltagerne. Dette kan for eksempel være introduksjonskurs av kortere varighet.

1 million kroner i økte inntekter kan gi et ukentlig gratis tilbud til 8 skoler a 50-100 elever. For eksempel kan elever på småskoletrinnet tilbys 30 timer gratis kulturskoleundervisning i gruppe. Tilbudet bør gis innenfor SFO-tid i direkte forlengelse av skoledagen for også å inkludere elever som ikke deltar i SFO. Dette er særlig aktuelt å tilby på skoler som rekrutterer svært få elever til kulturskolen. Dette kan/bør føre til økt rekruttering fra elevgrupper som pr. i dag ikke søker seg til kulturskolens tilbud. Tilsvarende utviklingsprosjekt i Bergen viser at slike tiltak fremmer rekrutteringen.

Rådmannen mener det bør etableres tilsvarende ordninger for elever på mellom- og ungdomstrinn. Det er i dag svært lange ventelister på gitar, sang og trommer (ca 600), og de fleste på ventelistene er i aldersgruppen 10-15 år. Kulturskolen planlegger å imøtekomme de som står på venteliste med å tilby kurs av kortere varighet. Det er grunn til å anta at ikke alle på ventelistene ønsker ordinære plasser som går gjennom hele skoleåret, men dette er vanskelig å si mer om før det er prøvd ut. Dette er en type kursvirksomhet det kan være aktuelt å samarbeide med Kulturenheten om.

5.5 Prising av tilbudet på lørdagskolen

En plass på lørdagsskolen koster TKMK omtrent dobbelt så mye som en vanlig elevplass. Det er i dag ca 50 elevplasser på lørdagsskolen. I praksis betaler få familier for denne plassen i dagens ordning der det maksimalt betales for 2,5 plasser. De fleste som går i lørdagsskolen har minst en plass fra før og mange har også søsken i TKMK. Med opphør av familiemoderasjon vil alle betale for plassen i lørdagsskolen. Det anbefales ikke å innføre en høyere betaling for dette tilbudet med den begrunnelse at det kan ekskludere noen fra å delta.

5.6 Opptrapping av elevplasser

Rådmannen er bedt om å vise økonomiske konsekvenser av en opptrapping av elevplasser fram mot 2011.

En økning på 100 plasser utgjør ca 1 mill pr år i ekstra kommunal kostnad forutsatt at det betales kontingent for disse plassene Dersom 100 økte plasser skulle ha vært finansiert i sin helhet med økt kontingent på TKMK vil det tilsvare en kontingentøkning pr plass på ca kr.300 pr år. Om alle som står på venteliste i dag (1237) har fått en plass innen 2011 har det medført en økt kostnad på ca.12 mill. kroner.

Trondheim kommune

En økning i kontingent på kr.500 pr år gir en merinntekt på ca kr. 2,0 mill kroner for kommunen. Dette utgjør ca fire årsverk. En slik økning kan brukes til å gi lavterskeltilbud og/eller subsidiere ordninger som når nye elevgrupper.

Konklusjon brukerbetaling og opptrapping av elevplasser:

Rådmannen ser at uavhengig av fagområder og måter å organisere undervisning på er brukerbetalingen en vesentlig faktor for om elever rekrutteres til skolen eller ikke. Relativt lave skolepengesatser og gode friplassordninger er en forutsetning for å sikre at tilbudet er reelt for alle.

Rådmannens innstilling er at kulturskolens økonomiske ramme skal opprettholdes på samme nivå som i dag. Kommunens økonomiske situasjon gir ikke rom for en økning av den kommunale rammen. Å inkludere flere elever forutsetter derfor økte inntekter. Familiemoderasjons-ordningen foreslås opphevet. Rådmannen mener at det å etablere gratistilbud til andre grupper elever kompenserer for å oppheve familiemoderasjonsordningen.

Rådmannen foreslår at familiens netto inntektsgrunnlag for å få friplass økes fra kr. 150 000 til kr. 250 000. Det vil gi flere familier anledning til å søke friplasser, i tråd med målsetningen om sosial utjevning.

Økte inntekter som følge av å oppheve familiemoderasjonsordningen brukes til å finansiere et gratis tverrfaglig tilbud til alle elever på småskoletrinnet på skoler som har særlig lav rekruttering. Dette tilbudet legges til rette i direkte forlengelse av skoledagen for å inkludere elever som ikke går i SFO. Det bør gjennomføres i samarbeid med Kulturenheten, spesielt med tanke på å fange opp særlig utsatte barn. Det kan vurderes om deler av midlene fra Barnepakken kan brukes til å styrke en slik innsats. Om dette fører til økt rekruttering bør det utvikles ordninger som sikrer at elever som ønsker det kan prioriteres ved opptak til ordinære elevplasser.

Dagens ordning mht adgang til å disponere flere elevplasser kan oppleves urettferdig for de som står i kø for å komme inn. Rådmannen mener derfor at kulturskolen bør inkludere nye elever framfor å gi ekstra tilbud til de som allerede har plass. Hver elev bør i hovedsak har rett til å disponere opptil to plasser i kulturskolen, hvorav minst en av disse to plassene skal være undervisning i gruppe. Antall plasser utover to kan tildeles etter spesielle kriterier. Egne kriterier legges til grunn for opptak på Lørdagsskolen (opptaksprøve).

6. Utvikling fram mot år 2015- nye fagområder og forslag til prioriteringer

Et forslag til ny plan ligger som uttrykt vedlegg til denne saken. I planarbeidet tas det med i betraktningen at pr. i dag ukjente fagområder kan bli aktuelle i perioden. Det blir derfor viktig å utvikle en fleksibel organisasjon som evner å ta opp i seg nye fag og organiseringsformer. Dette kan synes særlig aktuelt med tanke på å bidra til sosial utjevning.

6.1

Tabell 8. Prosentvis fordeling av elever i TKMK på fagområder pr. 01.03.2009:

Fagområde	Nasjonalt	TKMK
Musikk	71 %	89 %
Visuelle kunstoffag	6 %	2 %
Dans	12 %	0 %
Teater	6 %	4 %
Andre	5 %	5 %

6.2 Nye fagområder i kulturskolen

I forhold til resten av landet har TKMK en høy satsing på musikkområdet. Det er etablert sterke tradisjoner og et kvalitativt godt tilbud på de fleste disipliner. TKMK bidrar til instrumentopplæring for korpsene i byen i et omfang som svarer til skiftende behov.

Når det gjelder andre fagområder viser tabellen over at Trondheim ligger prosentvis under sammenlignet med resten av landet på de fleste nye fagene. Det gjelder både visuelle kunsthøgskole og teater, men særlig danseområdet. Dette er nye fag i kulturskolesammenheng og TKMK har til nå ikke prioritert fagutvikling innenfor disse områdene. Det avspeiles også i søkningen til disse fagene.

Dans, film, video, skapende skriving var forutsatt igangsatt i forrige planperiode men på grunn av lange ventelister på musikk har ikke dette blitt iverksatt. Det har vært sporadiske kortkurs på litteratur og animasjon, og noen få tilbud om dans. Under Kulturløft Saupstad, som var eksternt finansiert av Storbymidler, ble det iverksatt en del gratis tilbud innenfor fagområdene over. Erfaringene fra disse tiltakene er evaluert og ligger til grunn for videre utvikling.

6.2.1 Dans

I rammeplan 98-2005 anslo man behovet for elevplasser på dans i kulturskolen til cirka 1300 plasser. Byens private ballettskoler hadde på det tidspunktet cirka 1500 elever. I en første fase ble det derfor vurdert slik at TKMK skulle tilby et påbygningstilbud. Dette ble satt i gang, men da danselinja ved Katedralskolen startet opp med sitt tilbud innenfor dans var det ikke lenger grunnlag for en videreføring. Samtidig ble også Dansens hus på Møllenberg nedlagt. Nå er miljøet rundt Dansens Hus gjenreist og DansiT har fått egne lokaler på Svartlamon. Disse lokalene i tillegg til lokalene på Byåsen gjør at kulturskolen nå kan tilby dans uten at det medfører store kostnader. Den foreslåtte brukerbetalingen vil kunne finansiere tilbudet, men samtidig ligge vesentlig under det de private danseskolene tar. Det er gitt et eget innspill fra danse miljøet til planarbeidet som ligger som uttrykt vedlegg til denne saken. I dette vises det til dansens svake plass i grunnskolen og status for de private danseskolene i byen. Videre beskrives tilbudet om undervisning i dans for barn og unge i dag, og det pekes på mulighetene til å løfte fram flere grupper elever, deriblant gutter og funksjonshemmede. Dansemiljøet ser også for seg en opptrappingsplan for et dansetilbud i kulturskolen som inkluderer talentutvikling.

6.2.2 Talentutvikling

Lørdagsskoletilbudet eksisterer i dag bare for elever på musikk. Noen av de andre byene har etablert et tilbud om talentutvikling på dans, mens det er utfordrende å finne gode modeller for talentutvikling på visuelle kunsthøgskole og teater. Det er viktig at det legges til rette for å prøve ut ordninger med talentutvikling tilpasset de nye fagenes egenart. I Trondheim ligger forholdene spesielt godt til rette for et utviklingsarbeid som bør inkludere de profesjonelle kunst- og teatermiljøene i byen.

6.2.3 Ressursenter for barnehage, grunnskole, videregående og øvrig kulturliv

Skolen er på god vei når det gjelder å bli et ressursenter for skole, barnehage og videregående skole. Så langt er kompetansen i kulturskolen best på grunnskole. Dette er også det området statlige ordninger har prioritert fram til nå. Prosjektsamarbeid gjennom Den kulturelle skolesekken har allerede bidratt til en utprøving av nye modeller for samarbeid med grunnskolen. Når det gjelder kunnskap om barnehagebarn, og barn og unge med spesielle behov bør kulturskolen settes i stand til å heve egen kompetanse på området. Dette gjelder også i forhold til barn og unge med minoritetsbakgrunn der innsatsen fram til nå har vært lav. Satsingen på barnehagebarn er i dag begrenset til å være en del av kvalitetsutviklingsprogrammet for barnehager, som har vært gjenstand for kraftige budsjettnedskjæringer det siste året. Det er imidlertid lagt til rette for utvikling av en kulturell barnehagesekk i tilknytning til DKS. Dette er et område rådmannen vil komme tilbake til.

Trondheim kommune

Samarbeidet med NTNU, andre høgskoler og profesjonelle kulturmiljø bør utvikles videre. TKMK bør kunne bli både praksis- og forskningsarena også for disse fagområdene.

6.2.4 Konsekvenser for TKMK`s lærere

Å etablere lavterskeltilbud som involverer større elevgrupper krever lærere med all-round kompetanse som ønsker og evner å undervise i større grupper. Samtidig må noen ha spiss-kompetanse i fag om det skal være mulig å utvikle talentene. Etterspørselen etter "smale" disipliner varierer, men er samtidig viktig å ivareta for å bidra til rekrutteringen til kulturlivet.

TKMK har i dag bare en musikk-terapeut, noe som alene ikke er nok til å skape et utviklende fagmiljø med tanke på elever med spesielle behov. Dagens fagtilbud avspeiler også at det er svært få ansatte med minoritetsbakgrunn. Samtidig er det ved noen av fagseksjonene veldig få ansatte, noe som gjør det utfordrende å drive faglig utviklingsarbeid. Å etablere samarbeid med de profesjonelle kunst- og kulturmiljøene kan bidra til å heve kompetansen blant kulturskolens egne ansatte. Noen lærere opplever at det er en belastning at mesteparten av undervisningen er lagt til ettermiddagstid. Kulturskolelæreres arbeidstidsavtaler er nedfelt i gjeldene avtaleverk, og som for andre lærere gjelder det at personalressursen skal utnyttes best mulig. Å etablere flere tilbud til elever innenfor skoledagens lengde, eller i direkte forlengelse av denne, kan både være en måte å fylle opp stillinger på og gi flere lærere anledning til å undervise på dagtid.

Konklusjon nye fagområder:

På musikk-området har TKMK i dag et tilfredsstillende tilbud, med unntak av ventelister på gitar, sang og trommer. Rådmannen foreslår at TKMK prøver ut kurs og workshops av kortere varighet for å imøtekomme de som står på venteliste. Brukerbetalingen for disse tilbudene holdes så lav som mulig. Rådmannen mener dans er et område som bør prioriteres fordi det både faglig, arealmessig og økonomisk ligger godt til rette for det. Utviklingen av et tilbud i dans bør skje i samarbeid med DansiT.

På visuelle kunsthøgskole og teater mener rådmannen det bør være et mål å komme på samme nivå som gjennomsnittet for landet når det gjelder deltakelse. Det bør utvikles talentutviklingstilbud på visuelle kunsthøgskole, dans og teater som er tilpasset fagenes egenart.

TKMK må utvikle bedre tilbud til barn og unge med spesielle behov og rekruttere flere elever med etnisk minoritetsbakgrunn.

En utvikling i retning av nye fagområder og organiseringsformer får konsekvenser for sammensetningen av personalet og organiseringen av kulturskolen. Det må utvikles en personalplan som tar opp i seg faglige og pedagogiske konsekvenser av dette.

7. Undervisningsarealer

7.1 Fakta

Tabell 9. Fordeling av elevene på fagområder og undervisningssteder pr.01.03.2009

Hvor foregår undervisning	Musikk	Visuelle kunsthøgskole	Sirkus	Teater
Grunnskoler	1341	16 (Singsaker)	33	
Byåsen skole	299	58		27
Blussuvoll skole	80			36
Gregus gt.	19	92		
Kalvskinnet skole	99		55	68
Olavskvartalet inkludert Kjøpmannsgt. 46	1917			

Trondheim kommune

Til sammen	3755	166	88	176
-------------------	-------------	------------	-----------	------------

Årlige leiekostnader:

Olavshallen	1 000 000,-
Kjøpmannsgt 46	1 600 000,-
Gregus gt.	290 000,-
Kalvskinnet	800 000,- (stipulert lettelse i leie for Birralee pga TKMK bruk)

Til sammen	3 600 000,
-------------------	-------------------

7.2 Vurdering av undervisningssteder:

De senere årene har man i Trondheim lagt vekt på å bygge skoler med fleksible landskapsløsninger. Dette til sammen med utvidet skoledag og føringer om heldagsskole for alle, har gjort behovet for spesielt tilpassede og tilgjengelige lokaler for TKMK mer aktuelt enn tidligere.

Nye fagområder i kulturskolen kan gi anledning til å undervise i større grupper, men dette er avhengig av tilgjengelige og tilrettelagte lokaler. Dette gjelder spesielt for sirkus, teater og dans, men også for gruppeundervisning i musikk (band, kammergrupper) Sirkusundervisningen er avhengig av gode lokaliteter der det bl.a. er forskriftsmessige oppheng for å drive luftakrobatikk.

Det må også tas med i betraktningen at lokaliseringen av undervisningen er av vesentlig betydning for lærernes arbeidsforhold. Kravene til samarbeid mellom lærere innenfor fag og på tvers av fagområder har økt, og kulturskolelærere har i likhet med grunnskolelærere fått mer bundet arbeidstid som krever tilgjengelige arbeidsplasser med rom for øving, planlegging og samarbeid.

Kulturskolen bør disponere tilpassede lokaler som er på minst samme nivå som tilsvarende fagområde har i grunnskolen. Der kulturskolen har egne lokaler, i sentrum og i bydelene, bør disse tilrettelegges slik at de kan utnyttes av skole- og barnhagegrupper på dagtid. Dette kan utvikles gjennom arbeidet med DKS. Når det gjelder undervisningsarealer i bydelene bør disse ses i sammenheng med at både Kulturenheten og frivillige lag og organisasjoner har behov for arealer til nærmiljøaktivitet. Sambruk krever imidlertid at alle som bruker samme lokaler og utstyr samarbeider om å tilrettelegge for hverandre. Her er det utfordringer når det er snakk om spesialisert utstyr, for eksempel knyttet til kunst og håndverksarealer, sirkus, og piano. Det vurderes om det kan være mulig å ta i bruk andre kommunale lokaler, for eksempel i barnehager og sykehjem. Det pågår en kartlegging av slike i forbindelse med utvikling av plan for kultur som ferdigstilles i løpet av 2009.

I det som følger vurderes hvor det er hensiktsmessig å legge kulturskoleundervisningen. Det vurderes om TKMK skal ha undervisning på hver enkelt skole, eller om det skal legges til rette for utvikling av kulturskolesenter ved sentrale grunnskoler i bydelene. Dette ses i sammenheng med utviklingen av lokalene i sentrum som i dag ligger i Olavskvartalet.

7.2. 1 Undervisning på de enkelte skole:

TKMK's undervisning fordeler seg på 38 grunnskoler.

Den største fordelene med at undervisningen legges til elevens nærskole er at eleven får sitt tilbud i et kjent miljø og at dette kan skje i direkte forlengelse av skoledagen eller i SFO-tid. Denne modellen fungerer best der lærer underviser både i TKMK og i grunnskolen, og legger til rette for samhandling om elever mellom grunnskole- og kulturskoleansatte. Både Solbakken og Brundalen skole er gode eksempler på at dette

Trondheim kommune

fungerer godt. Sambruk av arealer og utstyr stiller krav til samarbeid mellom ansatte i de to skoleslagene, samtidig utnyttes kommunal bygningsmasse og utstyr.

I noen tilfeller ser vi at tilbud om undervisning på nærskolen i seg selv genererer flere søkere til kulturskolen. Samtidig kan valgmulighetene i forhold til undervisningsdisiplin bli noe begrenset. For lærerne i kulturskolen kan dette føre til mye flytting mellom undervisningssteder, og få kolleger kan føre til mindre faglig utvikling.

Elevene slipper transport, noe som er både kostnadsbesparende for foreldrene og miljøvennlig.

7.2.2 Kulturskolesenter i bydelene:

Både Byåsen og Blussuvoll skoler har spesielt tilrettelagte lokaler for TKMK, og har så langt gode erfaringer å vise til. Ved nye Ranheim skole er det også planlagt egne lokaler for TKMK. I tillegg leier TKMK lokaler i Gregus gt. til visuelle kunsthøgskole og teater. Kalvskinnet skole har gode lokaler for sirkus og dekker dette behovet i sentrum. Tonstad skole har status som senterskole for Tillerområdet, men her vurderes det om Rosten skole kan være et bedre alternativ. I Lerkendal distrikt er det Nidarvoll som har mest undervisning i musikk. Åsvang skole har mye undervisning, men dette ses opp imot at Blussuvold skole har fått spesielt tilpassede lokaler i sitt nye bygg. Det er etablert øvingsrom for band på Blussuvold skole. Kulturskolen mangler en sentral arena i Heimdal/Åsheim-området.

På Byåsen skole er det etablert egne lokaler for kulturskolen i Kulturbygget og i F-bygget. Selv om kulturskolen ennå ikke utnytter lokalene fullt ut ser man at disse er meget godt tilpasset skolens behov. Den store fordel med dette anlegget er at det både rommer en større framføringsarena og har rom til individuell/smågruppeundervisning og visuelle kunsthøgskole.

Å legge til rette for kulturskoleundervisning ved utvalgte skoler i bydelene er besparende med tanke på kostnader til drift av lokaler, energibruk, renhold, administrasjon og tilsynsvakt. Det er en stor fordel for kulturskolens lærere fordi de kan få et fagmiljø å forholde seg til, noe som kan bety gode muligheter for tverrfaglighet. Modellen gjør det mulig å lage prosjekter som involverer flere disipliner, samtidig som den legger til rette for kollegial læring og tverrfaglig samarbeid. Dette bidrar i seg selv til utvikling av et godt arbeidsmiljø, noe som også kommer elevene til gode.

Når undervisningstilbud samles til en sentral enhet i bydelen gir det elevene flere tilbud å velge blant fordi kulturskolen kan tilby flere disipliner. Dette gir også gode muligheter for tilpasset undervisning i gruppe med elever fra nærmiljøet som er på omtrent samme faglige nivå. Det er en fordel at de fleste elevene unngår lange avstander. Det bidrar i seg selv til sosial utjevning ved at foreldre slipper transportutgifter, men er også et miljøvennlig alternativ.

7.2.2.1 Forventet elevtallsøkning i bydeler

Tabell 10. Dagens elever fordelt på bydeler og profil fram mot 2015. (ved 30 % dekning)

Distrikt	Grunnskole 2009	TKMK 2009	Grunnskole 2011	TKMK 2011	Grunnskole 2015	TKMK 2015
Heimdal	4272	537	4391	1317	4630	1389
Midtbyen	5265	1471	5349	1604	5970	1791
Lerkendal	5464	1058	5567	1670	5699	1709
Østbyen	4099	1064	4258	1277	4361	1308
Sum		4130		5868		6197

Som det framgår av tabellen er den laveste andelen elever i kulturskolen i Heimdal distrikt, her er det så langt heller ikke etablert noen senterskole i bydelen.

7.2.3 Olavskvartalet

Trondheim kommune

Kulturskolens administrasjon har sitt tilholdssted i Olavskvartalet. Her er det også lærerbibliotek med notesamlinger og annet undervisningsmaterie. I tillegg er dette hovedbasen for musikkundervisning (cirka 2000 elever) og framføringer, forestillinger. I dag er ingen undervisning i andre fag enn musikk lagt til Olavskvartalet. Det er begrenset hva som er tilgjengelig av undervisningsarenaer som kan ta imot større grupper av elever, om en ser bort fra mulighetene til å leie Olavshallens Lille sal. Kammersalen er tilgjengelig for TKMK deler av tida.

Olavskvartalet er undervisningssted for tilbud i marginale disipliner som har få søkere, og som krever fasiliteter og utstyr som ikke kan utplasseres på grunnskolene.

Samlokaliseringen med Trondheim symfoniorkester og NTNU – institutt for musikk, muliggjør ulike samarbeidsprosjekt og inviterer til sambruk av personell, rom og utstyr, og en kan vise til gode modeller for samarbeid fagmiljøene imellom.

Lokalene i Olavskvartalet er godt lagt til rette for ensemblevirksomhet; band, jazzgrupper, kammermusikk, storgruppeundervisning. Høy bandaktivitet gjør at skolen har behov for flere øvingsrom og rom som kan gi muligheter for lydopptak. En ferdigstillelse av lokalene i Kjøpmannsgt. 46 vil kunne imøtekomme dette. Samtidig må dette ses opp imot at dette er type aktivitet som også bør ligge i bydelene.

Plasseringen sentralt i byen gjør det enkelt for elever fra omkringliggende bydeler å oppsøke tilbudene her. Selv om mye taler for at undervisning bør foregå ute i bydelene er det likevel behov for en hovedarena i sentrum. I denne bør det prioriteres å legge til rette for undervisning også i de nye fagområdene. Man ser den samme utviklingen i de andre store byene. Både Bergen, Oslo og Drammen har inkludert nye uttrykk i sine sentrumslokaler og i Stavanger reises det nå et eget bygg for kulturskolen i forbindelse med den nye konserthallen.

Kulturskolens arealer i sentrum bør ideelt sett være synlig og tilgjengelig for publikum. Foreløpig ser det ut til at Olavskvartalet er best egnet, og kostnadmessig det gunstigste alternativet.

7.2.4 Kjøpmannsgt.46:

I F-sak 06/31449 ga formannskapet sin tilsutning til at rådmannen gikk i forhandlinger med Olavshallen AS om leie av Kjøpmannsgt.46.

I 2007 ble det inngått en leieavtale mellom Trondheim Eiendom og Olavshallen AS. Det ble avsatt 4 millioner kroner til istandsetting av bygningsmassen, og to av millionene er brukt til forholdsvis små tilpasninger. En senere gjennomgang av bygningsmassen avdekket store mangler i forhold til Arbeidsmiljølovens krav. I forbindelse med denne gjennomgangen ble kostnadene til istandsetting i 2007 anslått å være 18-20 millioner kroner. Dette har ikke rådmannen funnet ressurser til. Lokalene er i dag delvis tatt i bruk av kulturskolen til klasseundervisning på piano og smågruppeundervisning på musikkområdet. I Underkant av 600 elever får sitt ukentlige undervisningstilbud her. Leiekostnadene er kr. 1,6 mill pr. år.

Det er gode argumenter for at TKMK`s administrasjon fortsatt bør ha tilhold i sentrum. Det er også gode grunner for at mye av musikkundervisningen som foregår der i dag bør fortsette. Det som til nå er prosjektert vil gi nye administrasjonslokaler, bedre lærerarbeidsplasser og garderober for lærerne. Det vil være nok øvingsrom til musikkområdet i mange år framover.

I forbindelse med denne saken er Trondheim eiendom bedt om å bistå i vurderingene av bygget. Byggets fasader og tak har antikvarisk verdi. Elevene ved TKMK går i et frivillig deltidstilbud hvor det betales kontingent. Arealene skal da ikke godkjennes etter Forskriften for miljørettet helsevern, men bare etter Arbeidsmiljøloven ut fra de ansattes behov. Kravene her er like strenge i forhold til luftkvalitet, temperatur, lyd og lys som andre forskrifter. På grunn av verneklassen må all tekniske utbedringer løses innenfra og vil derfor være rimelig komplisert i forhold til føringsveier. Så langt er Trondheim eiendoms vurdering at omkostningene ved å bygge om huset til Musikk- og kulturskolens behov i en teknisk og bygningsmessig forsvarlig stand, langt vil overskride de 2 mill, som er til disposisjon i dag.

Trondheim kommune

7.2.5 Alternativ til Kjøpmannsgt. 46

Når det ikke finnes midler til å sette Kjøpmannsgt.46 i forskriftsmessig stand må dagens aktivitet erstattes andre steder. Det medfører at mesteparten av musikkundervisningen som foregår der i dag må flyttes ut av Olavskvartalet. Da må behovet vurderes pånytt og ses i sammenheng med andre prioriteringer. Et mulig alternativ i Olavskvartalet kan være om TKMK får tilgang til å leie Lille sal i skoleåret. Det vil kunne erstatte lokalene som i dag leies i Gregus gt. og på Kalvskinnet når det gjelder teater og sirkus. I tillegg vil salen være disponibel til større arrangement for alle uttrykk og også være en arena for barnehage- og skolebarn på dagtid. Om lokalene i Gregus gt. og på Kalvskinnet sies opp må aktiviteten på visuelle kunsthøgskolen erstattes med andre sentrumsnære arealer.

Luftforsvarets musikk-korps som er leietakere i Lille sal i dag er i ferd med å flytte til Arbeiderforeninga. Rådmannen ser her en mulig løsning for både Olavskvartalet og kulturskolen om man vil ivareta Olavshallen som kulturhus. Dette alternativet er ikke forelagt Olavshallen AS.

Konklusjon undervisningsarealer:

Satsingen på å utvikle kulturskolesenter i bydelene bør fortsette. Det er naturlig å tilpasse disse til eksisterende skoleanlegg. Når det foreligger en endelig konklusjon vedr. Kjøpmannsgt. 46 vil rådmannen konkludere med hvilke arenaer som er mest aktuelle å gjøre til sentrale undervisningssteder i byen. Dette vil rådmannen også se i sammenheng med utviklingen av ny plan for kultur, andre forhold og investeringsbudsjettet. Det arbeides for å inkludere de nye fagområdene i arealer Olavskvartalet. Rådmannen foreslår at følgende prinsipp gjelder for fordeling av elevene på undervisningsarealer:

1. Barn i barnehagealder:

Undervisningstilbudet bør foregå i bydelene

2. Elever 1.-4.trinn :

Undervisningstilbudet bør foregå på hjemmeskolen, primært i forlengelsen av skoledagen, eller i SFO-tid.

3. Elever 5.-10.trinn

Undervisning i bydelssentre- noe gruppe undervisning legges til Olavshallen

4. Elever i videregående:

Undervisning bør foregå i Olavskvartalet eller i bydeler

5. Talentutviklingstilbud (Lørdagsskolen)

Undervisning foregår primært i Olavskvartalet.

6. Kurs og workshops

Legges i størst mulig grad til bydelene

8. Styringsform

8.1 Utvalg eller Brukerråd

TKMK er en byomfattende enhet som på lik linje med andre skoler i byen rapporterer til rådmannen ved kommunaldirektøren for oppvekst og utdanning. Til forskjell fra de andre skolene har kulturskolen et Utvalg i stedet for det vanlige for kommunale enheter som er å ha et Brukerråd. TKMK's Utvalg har i hovedsak samme mandat som brukerrådene, med unntak av at utvalget er styre for stipendfordeling ved TKMK. Reglement for utvalget ble sist revidert 22.mars, 2000.

Oppnevning av medlemmer til Utvalget er forskjellig fra brukerrådets ved at de er politisk oppnevnt. Sammensettingen er også ulik ved at politikere og rådmannen er representert i Utvalget. For enheten er det positivt at politikere og rådmannen er tett på, men det kan skape uryddige forhold når det gjelder behandling av saker som angår driften. Når politikere og rådmann deltar i rådgivende organ for rektor kan

Trondheim kommune

styringssignalene komme fra flere hold, og ikke gjennom lederavtalen som er rådmannens styringsverktøy overfor enhetene.

TKMK er en omfattende virksomhet som er i samspill med svært mange miljøer både innenfor og utenfor den kommunale organisasjonen. Dersom det er ønskelig med politisk representasjon nært driften, kan det være aktuelt å omdanne virksomheten til kommunalt foretak. Dette er fordelaktig mht. selvstendig drift. Rådmannen ser flere ulemper med dette og foreslår å beholde den tette koblingen til grunnskolen, slik skolens rolle skal utvikles framover. Den rollen skolen foreslås å ha, tilsier også en annen sammensetning av brukerråd, slik at skoler og andre kulturaktører kan delta i et slikt rådgivende organ.

Konklusjon styringsform:

For å få en tydelig styringsform i tråd med prinsippene for styring av kommunale enheter anbefaler rådmannen at et Brukerråd erstatter dagens Utvalg. Det bør vurderes en spesiell sammensetning for å reflektere at brukerne er både foreldre, elever, skoler og barnehager, samt kulturlivet.

9. Navneendring

Siden 1997 har navnet på skolen vært Trondheim kommunale musikk- og kulturskole. Selv om musikkfeltet etter all sannsynlighet vil være det største fagområdet også i årene som kommer foreslår rådmannen at skolen fra nå av kalles Trondheim kommunale kulturskole. Dette er en justering i tråd med praksis i resten av landet.

Konklusjon navneendring:

Trondheim kommunale musikk- og kulturskole endrer navn til Trondheim kommunale kulturskole.

Oppsummert:

Rådmannen foreslår å holde fast ved at skolen skal være både et åpent tilbud til hele bredden av barn og unge og samtidig drive talentutvikling overfor en mindre gruppe.

Rådmannen foreslår i denne saken at kulturskolen i sterkere grad skal bidra til sosial utjevning, fordi det er dokumentert en stor skjevhet i bruk av plasser mellom ulike områder av byen. Det medfører endringer i tilbudsstruktur og betalingsordninger. Flere faktorer tyder på at dagens tilbud om musikk- og kulturskoleundervisning benyttes av barn og unge fra familier som kan ha mulighet til å dekke mer av kostnadene til denne opplæringen. Den foreslåtte økningen i brukerbetaling er likevel lav sammenlignet med annen fritidsaktivitet. Rådmannen finner ikke økonomisk dekning for å øke de kommunale overføringene, og foreslår derfor at økt brukerbetaling finansierer utvikling av gratistilbud til elever på skoler som har særlig lav rekruttering. Gjennom dette er det mulig å realisere en målrettet fattigdomssatsing.

Rådmannen foreslår at det utvikles kulturskolesenter ved utvalgte grunnskoler i hver bydel innenfor rammen av eksisterende arealer og investeringsbudsjett.

Byens musikk- og kulturskole har lenge vært i front i landssammenheng og rådmannen vil arbeide for at denne posisjonen skal beholdes. Rådmannen mener at det gjennom foreliggende plan tas nye grep som kan bidra til grunnleggende og langsiktig økt kulturell kompetanse i befolkningen.

Et forslag til plan for Trondheim kommunale kulturskole ligger som uttrykt vedlegg til saken. Planen vil utdypes i tråd med Bystyrets føringer.

Trondheim kommune

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)

Rådmannen i Trondheim, 24.04.2009

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør

Berit Kirksæther
rådgiver

Trykt vedlegg:
Forslag til Plan for Trondheim kommunale kulturskole
2009-2015

Utrykte vedlegg:

Årsmelding TKMK, 2008
Oversikt over skoler som rekrutterer elever til TKMK
Uttalelse fra DansiT